

Nyt fra nationalparken

Kære læser

Du læser lige nu årets sidste nyhedsbrev fra Nationalpark Vadehavet. I december erstatter vi det normale nyhedsbrev med julehilsen, hvori vi i kort form vil fremhæve nogle af årets spændende projekter. Fra alle os til alle jer...

Det efterår, vi har ventet på, kom susende i sidste uge fra øst. Så mens vandet oversvømmede sommerhusområder på østkysten, måtte vi se langt efter det her ved Vadehavet. Nu ser det hele lidt mere 'normalt' ud, og de fleste af trækfuglene, som har nydt det lune efterår, er nu i gang med trækket sydpå.

I nationalparkens sekretariat ser frem til den første jul i Præstegården på Rømø, som giver den helt rette stemning til en dejlig december måned. Husk, at I også kan komme i julestemning, ved at følge vores julekalender på Facebook.

Med ønsket om rigtig god læselyst og dejlige oplevelser ved vinter-Vadehavet - de bedste hilsner fra sekretariatet.

Danmark overtager formandskab

Danmark, Tyskland og Nederlandene samarbejder om at passe på det fælles Vadehav, og hvert fjerde år mødes landene på regeringsniveau til konference og underskriver en deklARATION for det fremtidige samarbejde.

Den 14. trilaterale regeringskonference finder sted i Wilhelmshaven fra 28. november til 1. december under temaet "Together for ONE Wadden Sea World Heritage" (Sammen om EN Verdensarv Vadehavet). Ud over at vedtage en ny deklARATION på konferencen overgår formandskabet til Danmark for de kommende fire år.

Der er mange emner på programmet, naturbeskyttelse naturligvis, og blandt øvrige emner er sikkerhed for både kyst/diger og for søfarten på havet og sidst, men ikke mindst, den grønne omstilling.

Da der p.t. ikke er dannet en ny regering i Danmark, deltager der ingen dansk minister. Den danske delegation vil bestå af lokale politikere samt embedsmænd fra alle niveauer. Nationalparkens formand og næstformand, Janne Liburd og Preben Friis-Hauge deltager i konferencen sammen med sekretariatschef Peter Saabye Simonsen og udviklingskonsulent Anne Husum Marboe fra sekretariatet.

Du kan læse en lidt mere [fyldig artikel om regeringskonferencen](#) på vores hjemmeside. Billedet viser underskrivelsen af Leeuwarden-deklARATIONen i 2018, da Jakob Ellemann-Jensen repræsenterede Danmark som miljøminister.

Verdensarv gennem 50 år

Og nu vi er i gang med det trilaterale vadehavs-samarbejde mellem Danmark, Tyskland og Nederlandene, så er noget af det vigtigste i samarbejdet, at vores fælles Vadehav er på UNESCO's liste over verdensarv. Grundlaget for verdensarv er en konvention, Verdensarvskonventionen, som netop er fyldt 50 år.

Jubilæet markeres af både UNESCO og af de knap 1200 verdensarvssteder rundt om på kloden - og selvfølgelig også her hos os i Verdensarv Vadehavet. Sammen med de øvrige ni verdensarvssteder i Det Danske Rigsfællesskab har vi lavet en lille film, hvor vi alle på hver sin måde skaber verdensarvslogoet. I Vadehavet skabte vi sammen med verdensarvspartnerne logoet med fugle (dog udstoppede...) og muslingeskaller.

Filmen ligger på YouTube, og du kan finde den via dette link til [vores YouTube-kanal](#).

Markeringen sker under et verdensomspændende hashtag: [#shapeunescoworldheritage50](#)

Færre spættede sæler i Vadehavet

Antallet af spættede sæler i Vadehavet falder. Det viser tallene fra årets optællinger foretaget fra fly i alle dele af det dansk-tysk-hollandske vadehav.

Resultaterne fra 2022-tællingerne viser et fald på 22 procent i antallet af unger og et fald på 12 procent i antal voksne sæler sammenlignet med i 2021. I juni i år blev der således talt 8514 unger i Vadehavet, mens der året før blev talt 10.903 unger. Faldet i antal unger gør sig gældende i alle dele af Vadehavet.

I Danmark faldt antallet af unger med 18 procent. Til gengæld skiller den danske del af Vadehavet sig ud, hvad angår voksne sæler optalt i fældesæsonen i august 2022. For mens antallet faldt i de andre vadehavslande, steg det i den danske del af Vadehavet: Der blev der registreret 2800 'danske' sæler i år mod 1355 i 2021. Tallet skal dog vurderes ud fra, at antallet i 2021 var meget lavt, og også årene forinden bød på fald.

Læs [mere om sælrapporten på hjemmesiden](#), hvor sælforskerne også har et bud på, hvorfor der er blevet færre sæler. I artiklen kan du også finde et link til sæl-rapporten.

Fantastisk tv-serie om Vadehavet

Nu kan du se de mest fantastiske optagelser fra Verdensarv Vadehavet. Den hollandske naturfilm-skaber Ruben Smit står bag serien 'Vadehavets vilde natur' (Living on The Edge: The Wadden Sea), som Danmarks Radio har erhvervet rettighederne til. Living Linket her er til [en lille teaser](#), som Nationalpark Vadehavet har fået, og som vi har lagt på vores Facebook-side. Den viser nogle af Ruben Smits sublime optagelser fra Vadehavet.

Filmen følger livet i Vadehavet både over og under vandet, i luften og på land. Der er naturens store dramaer og ubarmhjertige kamp på liv og død. Og der er skønne rørende øjeblikke.

Serien er i fire afsnit, som tager udgangspunkt i Vadehavets natur på de forskellige årstider. Hvert afsnit er på 45 minutter, og de er alle sendt på DR1. Men heldigvis kan man streame alle fire udsendelser - her er [link til programsiden](#) på DR's hjemmeside - hvor du kan klikke dig frem til hver af de fire afsnit.

Gode netværksdage...

for formidlere fra hele Vadehavet.

I starten af november mødtes formidlere fra Danmark, Tyskland og Holland til de årligt tilbagevendende netværksdage arrangeret af [IWSS - International Wadden Sea School](#). Dette år foregik dagene i og omkring Büsum, Tyskland, hvor vi fik indblik i og gode diskussioner om ligheder og forskelligheder i både forvaltningen og formidlingen af vores fælles Vadehav.

Nye stjerne-guider uddannes

Dagen har øjne - natten har ører og stjernehimlen er betagende.

I disse uger uddanner syv kursister sig til guider i nattemørket og på stjernehimlen. Ole Knudsen fra Institut for Fysik og Astronomi, Aarhus Universitet deler ud af sin store viden om himmelrummet, stjernebilleder, planeter, lysforurening, kikkerter, nattesyn og meget anden nyttig viden. De lærer også om hvordan man er en god gæst i den mørke natur, om [projekt Mandø Dark Sky Park](#) og om hvorfor mørke er vigtigt for fugle og andet dyreliv.

Mørket bliver mere og mere genopdaget som urkraft. Da man i store dele af verden oplever forringede muligheder for at opleve stjernehimlen som følge af lysforurening, bliver vi os i stigende grad bevidst om mørkets værdi for natur og mennesker, samt stjernernes og planeternes indflydelse på livet på jorden.

Således kan Verdensarv Vadehavet takke månen for sin dynamik, da dette himmellegemes tyngdekraft skaber tidevand.

Kurset afsluttes med at kursisterne fremlægger en ide til hvordan de vil fortælle om nattehimlen og får et bevis for gennemført kursus.

Det sker i Nationalpark Vadehavet i 2022

- 15., 22. og 29. november - [Stjerneguidekursus Mandø](#)
- 1. til 24. december kan du følge vores julekalender på [Facebook](#)
- 8. december - årets sidste bestyrelsesmøde og fællesmøde mellem [bestyrelse og råd](#)

Guidede ture og arrangementer i [de kommende måneder](#) kan du blandt andet finde på vores hjemmeside.

Vidste du at:

- de små orange [kveller](#) måske kan blive det nye sort?
- en svensk hortonom blev tiltrukket af [Sønderhos haver](#) tilbage i 30'erne?
- du kan søge om tilskud til [naturoplevelser i mørket](#) hos Friluftsrådet?

- der er Barokkoncert i [Drøhses Hus den 6. december?](#)
  - du kan høre den spændende historie om [Rebekka af Fanø i Ribe](#) den 6. december?
  - du kan finde en [ny leg på Mit Vadehav](#) om trækfuglenes fødesøgning, som både kan give skoleklasser varmen på en kold tur til vaden og indblik i de forskellige forstyrrende elementer de rastende fugle kan blive udsat for?
  - der kommer en [WaddenTide](#) i 2023 i Blåvand. Temaet for kunstprojektet bliver SAND
-

Fotos: Sædding strand: Jette M Jakobsen; Regeringskonference 2018: CWSS; Verdensarvslogo: Anne Husum Marboe; Sæler: Flemming Jensen; TV-serie om Vadehavet: DR/Ruben Smit; Netværksdage: Helle Hovmand-Rasmussen; Stjernehimmel: Thomas Clausen; Almindelig Kjøve: Torben Andersen; Gammel Byevej 5, Sønderho: Arkivfoto

---

Nationalpark Vadehavet opbevarer din mailadresse til brug for udsendelse af nyhedsbrev og den bliver hverken videregivet til andre eller brugt til andre formål.

[Læs mere om Nationalparkens persondatapolitik](#) · [Klik her for at framelde dig](#)